

УДК 347.77

Г.П. КОВЕРЗНЄВА, М.С. КОВЕРЗНЄВ

Ганна Павлівна Коверзнєва, кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри Київського університету права НАН України

Максим Сергійович Коверзнєв, адвокат

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРАНСЛЯЦІЇ В ЕФІРІ РОЛІКІВ З YOUTUBE

13 грудня 2012 р. стало важливою датою розбудовою новітнього продукту інтелектуальної власності в Україні – український офіс Google повідомив про офіційний запуск Youtube в Україні. З цього часу зросла активність українських користувачів хостингу як в ролі глядачів, так і в ролі блогерів. Навіть на сьогодні, на нашу думку, питання захисту прав авторів, що викладають інформацію у вільний доступ на Youtube, є недостатньо ефективним та мають великі прогалини. Так, необхідно зазначити, що відповідно до американського законодавства користувачі мають право використати ліцензійний контент без дозволу та будь-якої ліцензії в тих випадках, коли створений ролик сприяє «прогресу науки і корисних мистецтв».

Чому потрібно створювати широке правове коло зазначених відносин? Щонайменше через комерціалізацію чи трансфер високих технологій (науки) для України. Про які потенційні суми йдеться? Наприклад, один із найпопулярніших каналів на Youtube – за кількістю користувачів (а їх понад 42 млн) – належить шведському гравцю й відеоблогеру PewDiePie, прибуток якого становить близько 12 млн доларів на рік. Завдяки правильному розміщенню інформації він отримує замовлення на рекламу, про яку він повідомляє під час запису гри.

Однією з найбільш вагомих переваг у сфері комерціалізації технологій є значний невикористаний потенціал.

Ми переконані, що належний захист інтелектуальної власності є передумовою успішного розвитку ринкової економіки та з огляду на світовий характер даної мережі – створення додаткових сталих фінансових сфер.

Метою статті є загальна характеристика правового забезпечення трансляцій в ефірі роликів з Youtube.

Дослідження та публікації вітчизняних фахівців у сфері інформаційного права, зокрема, О. Баранова, В. Брижка, В. Горобцова, М. Іншина свідчать про значний внесок у дослідження правового регулювання організації діяльності засобів масової інформації, в тому числі і мережі Інтернет. Проте більш глибокого дослідження потребує питання правового регулювання захисту авторських прав на аудіовізуальні твори та поширення інформації засобами масової інформації в мережі Інтернет.

Інтернет створює можливості для розвитку міжнародної концепції «Всесвітнього інформаційного суспільства», проте у зв'язку з цим, враховуючи специфіку відносин, пов'язаних з поширенням інформації за допомогою мережі Інтернет, слід враховувати наступне:

- мережа Інтернет не має власника, оскільки вона є сукупністю мереж, що мають різну географічну приналежність;
- мережу Інтернет не можна виключити цілком, оскільки маршрутизатори мереж не мають єдиного зовнішнього управління;
- мережа Інтернет стала надбанням усього людства;
- мережа Інтернет має багато як корисних, так і шкідливих властивостей, що використовуються заінтересованими особами;
- мережа Інтернет передусім – засіб відкритого зберігання та розповсюдження інформації, у результаті чого в останні роки з'явилися терміни «e-democracy» та «Internet democracy»¹ (електронна демократія та демократія в мережі Інтернет);
- мережа Інтернет може зв'язати кожен комп'ютер з будь-яким іншим, підключеним до мережі Інтернет, так само, як і телефонна мережа. Якщо телефон має автовідповідач, він здатний поширювати інформацію,

записану в ньому, будь-кому, хто зателефонує за даним номером. Сайти в мережі Інтернет поширюють інформацію за таким же принципом, тобто індивідуально, з ініціативи користувача;

– поширення інформації в Інтернеті має таку саму природу, як і чутки в соціальному середовищі. Якщо до інформації є великий інтерес, вона швидко поширюється широкому колу осіб, немає інтересу – немає розповсюдження.

Кліпи та/або відеоролики в розумінні законодавства України про авторське право вважаються аудіовізуальними творами. У свою чергу, відповідно до п. 7 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права» (далі – «Закон»), аудіовізуальні твори є об'єктами авторського права².

До виключного права автора твору належить право забороняти та дозволяти використання твору, у тому числі шляхом публічного сповіщення (передачі в ефір).

За загальним правилом, використання творів допускається будь-якою особою виключно на підставі авторського договору, за винятком деяких випадків.

Так, Законом без згоди автора (чи іншої особи, яка має авторське право), але з обов'язковим зазначенням імені автора і джерела запозичення допускається публічне сповіщення публічно сповіщених творів з поточних економічних, політичних, релігійних та соціальних питань, коли право на таке відтворення прямо не заборонено автором.

Відповідно до норм чинного законодавства під ім'ям автора розуміється сукупність слів чи знаків, що ідентифікують автора:

- 1) прізвище та ім'я автора;
- 2) прізвище, ім'я та по батькові автора;
- 3) ініціали автора;
- 4) псевдонім автора;
- 5) прийнятний автором знак (сукупність знаків) тощо.

Враховуючи викладене, для виконання вимоги про зазначення імені автора достатньо буде зазначити сукупність слів чи знаків, визначену автором.

Під джерелом запозичення в рамках Youtube слід розуміти певний канал, із якого запозичається аудіовізуальний твір.

Таким чином, використання роликів із каналів Youtube, щодо яких не міститься прямої заборони на таке використання, дозволяється (за умови, що їх опубліковано автором) з обов'язковим зазначенням імені автора відео та джерела такого запозичення.

Водночас варто мати на увазі, що особи можуть (неправомірно) розміщати на своїх каналах відео, авторські права на які їм не належать. У разі розміщення такого твору в ефірі телеканал може бути визнано порушником нарівні з особою, яка розмістила зазначений матеріал у мережі.

З метою уникнення подібних ситуацій необхідно переконатись, що права на відеоматеріали, які плануються запозичити з Youtube та показати в ефірі, належать саме особі, яка розмістила це відео. Задля цього дуже бажано отримати підтвердження від власника каналу про належність йому майнових прав на відео (що він є автором) та його дозвіл на використання належного йому твору в ефірі телеканалу. Зазначене підтвердження необхідно обов'язково зафіксувати в переписці та зробити копію (прінт-скрін).

Необхідно враховувати, що результати інтелектуальної, творчої діяльності, які охороняються системою права інтелектуальної власності, мають інформаційно-правову природу (ліцензійний договір чи договір про передання прав), тобто є складовими договірних зобов'язань³.

Також варто зазначити, що з огляду на достатньо новий вид правопорушень існують питання процесуального та матеріального характеру, серед яких, наприклад, пошук порушника або фіксація факту порушення і підготовки доказової бази⁴.

Таким чином, наводимо наступні умови щодо вільного використання відео з Youtube:

- розміщення матеріалу з обов'язковим зазначенням його автора та джерела запозичення;
- відео повинно бути запозичено з офіційної (верифікованої) сторінки її автора в Youtube;
- відсутня пряма заборона автора на використання матеріалу;
- автору належать права на розміщення матеріалу;
- наявність дозволу автора (зафіксований за допомогою прінт-скрін або іншим подібним шляхом) на розміщення в ефірі матеріалу (не обов'язково, проте бажано).

Можна констатувати, що правомочність Інтернет доступу сьогодні не здатна забезпечити захист прав на об'єкти авторського права, в тому числі і на ролики в Youtube, розміщені в глобальній мережі.

Отже, завдання стосовно вирішення проблем, пов'язаних із захистом прав автора в мережі Інтернет та Youtube зокрема, групуються за такими головними напрямками:

- 1) вдосконалення законодавчо-правової бази з питань захисту прав інтелектуальної власності із впровадженням у життя країни результатів аналізу законодавчої бази економічно розвинених держав стосовно сфери;
- 2) інформаційний розвиток суспільства на принципах непорушності прав інтелектуальної власності, прищеплення правової культури з питань захисту об'єктів інтелектуальної власності;
- 3) впровадження механізмів стимулювання творчої активності членів суспільства, інноваційної діяльності підприємств та закладів і застосування їх результатів відповідно до інтересів держави;
- 4) Інтернет розвиток суспільних відносин – це як «хвиля для серфінгіста» – або ви її підкорюєте, або жодної користі не отримаєте;

5) складання єдиних баз даних об'єктів права інтелектуальної власності та створення умов для вільного користування ними.

Вважаємо необхідним зазначити, що з метою забезпечення ефективного правового регулювання відповідного кола суспільних відносин має йтися про комплексний підхід у визначенні засад державної політики в цій сфері з подальшою підготовкою єдиного законопроекту. До цієї роботи обов'язково слід залучити також Міністерство транспорту та зв'язку, Національну комісію з питань регулювання зв'язку, Державний комітет інформатизації та Державний комітет телебачення та радіомовлення.

¹ Бошицький Ю.Л. Право інтелектуальної власності: навч. посіб. / Ю.Л. Бошицький ; Київський університет права. – К. : Логос, 2007. – 488 с.

² Про авторські та суміжні права : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 13. – Ст. 64.

³ Засади цивільно-правового регулювання інформаційних зобов'язань: проблеми практики та теорії / А. Кодинець // Юридичний журнал «Право України» : IT право: концепції, реалії та перспективи. – 2018. – № 1. – С. 72–81

⁴ Використання об'єктів інтелектуальної власності в рекламі : навч. посіб. / Т.І. Биркович, І.С. Бондар, Р.Б. Шишка, І.М. Сопілко та ін. – К. : Вид-во «Ліра-К», 2016. – 520 с.

⁵ Internet democasy : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://en.wikipedia.org/wiki/Internet_democracy

Резюме

Коверзисва Г.П., Коверзисв М.С. Правове забезпечення трансляції в ефірі роликів з Youtube.

Дана стаття відображає правові засади трансляції в ефірі роликів з Youtube, виокремлює специфіку розміщення та захисту авторського права, а також розкриває специфіку вільного використання відео в мережі Інтернет.

Ключові слова: Youtube мережа Інтернет, вільне використання творів, авторські права.

Резюме

Коверзнева Г.П., Коверзнев М.С. Правовое обеспечение трансляций в эфире роликов с Youtube.

Данная статья отражает правовые основы трансляции в эфире роликов с Youtube, выделяет специфику размещения и защиты авторского права, а также раскрывает специфику свободного использования видео в сети Интернет.

Ключевые слова: Youtube сеть Интернет, свободное использование произведений, авторские права.

Summary

Koverznieva H., Koverzniev M. Legal Broadcasting on Youtube Videos.

The article describes the legal bases of broadcasting on Youtube videos, highlights the specifics of the placement and protection of copyright, and also reveals the specifics of the free use of video on the Internet.

Key words: Youtube Internet, free use of works, copyrights.

УДК 347.77

Р.В. БУДКА

Руслан Володимирович Будка, аспірант Київського університету права НАН України

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ СУДУ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Запровадження судів з питань інтелектуальної власності вирішується у національних правопорядках по-різному. Насамперед на це впливає наявність традиції щодо зовнішньої чи внутрішньої спеціалізації у національній судовій системі. Важливим чинником, який впливає на створення таких судів, є стан захисту об'єктів інтелектуальної власності та загальна статистика щодо вирішення спорів у сфері інтелектуальної власності. Також на судову спеціалізацію впливають особливості системи поділу влади в країні. Залежно від цих чинників і вирішується питання про створення спеціалізованих судів з питань інтелектуальної власності.

У цій статті буде наведено аналіз щодо суспільної необхідності у запровадженні в Україні Вищого суду з питань інтелектуальної власності як спеціалізованої установи з урахуванням зарубіжного досвіду функціонування таких установ.

Запровадження суду з питань інтелектуальної власності передбачено Законом України «Про судоустрій і статус суддів»¹. Як буде проаналізовано нижче, запровадження такого суду здійснилося на конкретизацію конституційного принципу спеціалізації у системі судоустрою України (ч. 1 ст. 125 Конституції України²).